

Stad Waregem

12 september 2004

HET OUD STATION
SINT-ELOOIS-VIJVE

*Open Monumentendag in
Waregem*

Van Nature ... een Monument

12 september 2004

Bij ministerieel besluit van 10 oktober 2002 werd het voormalige spoorwegstation en de bareelwachterswoning van Sint-Eloois-Vijve beschermd als monument. Doorslaggevend argument hierbij was de industrieel-archeologische waarde van de site. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de bewogen geschiedenis van dit ogenschijnlijk simpel spoorwegstationnetje.

In de periode 1846-1906 waren er buiten de “Belgische Staat” nog 10 andere maatschappijen die in de provincie West-Vlaanderen spoorweglijnen exploiteerden op een spoorwijdte van 1.453 m.

Dat er ook een spoorweg Ingelmunster—Anzegem kwam én dat er een halte kwam in Sint-Eloois-Vijve is hoogstwaarschijnlijk toe te schrijven aan Baron VanderBruggen, Baron van Wielsbeke, die rond 1860 Minister van Landbouw was. De Leie- en vlasgemeenten rond Waregem hadden er immers alle belang bij dat er een halte werd verzekerd op deze spoorlijn.

Bij Koninklijk Besluit van 16 juli 1864 werd de vergunning voor de spoorlijnen Oudenaarde—Anzegem—Kortrijk en Ingelmunster—Waregem—Anzegem toegestaan aan de “Société Anonyme des Chemins de Fer de l’Ouest de la Belgique”. Deze was zelf gesticht op 29 juni 1864. In december 1867 waren de onteigeningen van de gronden voor de aanleg van de spoorlijn al volop bezig. De spoorlijn Ingelmunster—Waregem—Anzegem werd geopend op 20 december 1868. Het is bij Koninklijk Besluit van 3 juni 1870 dat deze lijn werd overgenomen door de Belgische Staat.

Dat deze spoorlijn van groot belang was voor de gemeente Sint-Eloois-Vijve, bewijst het verslag nr. 172.2.504.6 van de gemeenteraad van 18 augustus 1868. In dit verslag staat te lezen dat Sint-Eloois-Vijve omwille van de koophandel en nijverheid een halte wenst op de spoorlijn. De vraag werd echter afgewezen omdat de gemeente de onteigeningskosten hiervoor moest dragen en buurgemeenten zoals Sint-Baafs-Vijve, Wielsbeke, Desselgem en Wakken - voor wie dit station even belangrijk werd geacht voor de vlasindustrie - niet wilden bijdragen in de kosten.

Die vraag werd door de gemeenteraad trouwens opnieuw gesteld op 12 februari 1880. Na een intensieve briefwissel en hoogoploeiende discussies met de hoofdingenieur van de spoorwegen werd Sint-Eloois-Vijve dan uiteindelijk een station beloofd.

In 1884 werd een spoorweggebouw voorzien in de huidige Spoorweglaan, maar dat werd verhinderd door de Vijfse gemeenteraad omwille van de extra kosten. Men zou op drie plaatsen wijzigingen moeten aanbrengen aan de weg Gent-Kortrijk. In 1887 kon elke Vijvenaar tenslotte de gewijzigde plannen van inplanting inkijken. De halte in Sint-Eloois-Vijve was een feit vanaf 3 november 1887, hoewel ze niet helemaal was afgewerkt.

Dat de Leiegemeenten zeer belangrijk waren voor de vlasindustrie en dat op de spoorlijn daadwerkelijk vlas werd getransporteerd, bewijst een artikel uit "l'Avenir" van 5 februari 1888: "la semaine dernière une balle de lin a été volée dans la gare de Waereghem". En opnieuw op 12 februari 1888: "la balle de lin vient d'être retrouvée à Vive-St-Bavon par la gendarmerie de Waereghem.

Dat er ook ongenoegen leefde onder de bevolking over de staat van de stationsgebouwen mag dan weer blijken uit een uittreksel van de "Gazette van Kortrijk" van 10 oktober 1901, waarin vermeld stond: "Op de lijn Anseghem-Ingelmunster is het nog slechter gesteld. Daar is geene enkele statie van een afdak voorzien, onder hetwelk reizigers beschutting kunnen vinden."

Vanaf 1905 werden rond de stationssite van Sint-Eloois-Vijve grondige wijzigingen voorgesteld. Er werden plannen opgesteld voor een ander stationsgebouw en voorgelegd aan het publiek in december 1906. Deze werden definitief goedgekeurd op 17 december 1908. De openbare aanbesteding voor de bouw van het nieuwe en dus tweede station dateert van 15 maart 1912. Het bestek bepaalde een bouwprijs van 25.091 Belgische frank. De bouwwerken voor het stationsgebouw, zoals we dat in zijn huidige vorm kennen, waren voltooid in maart 1913.

Het eerste stationsgebouw waarrond destijds zoveel polemiek ontstond werd afgebroken in 1920-1921. Deze statie deed tijdens de Eerste Wereldoorlog dienst als opslagplaats voor gasmaskers. Het werd erg beschadigd op het einde van deze oorlog. Tijdens WOI lagen er dubbele rails, nadien niet meer. De Duitse troepen deden de rails - en daarmee ook een deel van het station - rond de stationssite springen op 19 oktober 1918. Het toen nog nagelnieuwe stationsgebouw deed in WOII dienst als gevangenis en werd daarom in de volksmond ook wel de "cinema" genoemd. Waarom is ons nog niet duidelijk. De gevangenis situeerde zich in de toiletruimte en de opslagplaats voor kolen.

Tot voor 1914 reed er elke dag 1 handelstransport, voornamelijk met vlas, naar en van Ingelmunster. In de vlastijd reden er jaarlijks 2 tot 3 goederentransporten bestaande uit 60 wagens vlas. Per dag reden 6 passagierstreinen. Dit kleine treintje werd in de volksmond dan ook wel smalend het "kaffiemeulentje" genoemd.

Bronnen:

Stevens K., Coppens X., *Historisch rapport*, in: *dossier voorgelegd aan de minister van voor bescherming vatbare monumenten: spoorwegstation en bareelwachterswoning van Sint-Eloois-Vijve*, 2002.

Stad Waregem

12 september 2004

*Open Monumentendag in Waregem
Van Nature ... een Monument*

STATION IN SINT-ELOOIS-VIJVE